

Типовий приклад - The Royal Bank of Scotland - найбільший британський кастодіан і банк. Кастодіан і трастї в цьому банку існують у виді відділів департаменту цінних паперів у цьому банку.

Мінімальні вимоги до капіталу трастї у Великобританії і депозитарному банку в Німеччині приблизно збігаються і складають 6-7 млн.дол. Розходження між схемами трастї у Великобританії і депозитарного банку в Німеччині найчастіше пов'язані з різними способами здійснення контрольних функцій цих організацій, ніж з розходженнями в їхніх функціях.

Розходження в способах контролю пов'язані з тим, що якщо німецький депозитарій зобов'язаний попередньо схвалювати і контролювати кожну угоду, то контроль трастї у Великобританії більш м'який, багато відхилень від структури чи складу активів пайових фондів виявляються тут тільки після завершення розрахунків по угодах і наступній оцінці ВЧА на основі аналізу звітності.

Ключовий принцип взаємодії керуючого і трастї в сфері контролю у Великобританії виглядає в такий спосіб. Керуючий має право без спеціального дозволу трастї давати розпорядження про придбання чи реалізацію активів, що складають пайовий фонд. У випадку, якщо трастї вважає, що керуючий при придбанні чи реалізації тих чи інших активів перевищив надані йому повноваження, керуючий зобов'язаний за свій рахунок анулювати зроблену угоду або провести відповідні операції по придбанню чи реалізації активів, необхідні для відновлення status quo ante.

Вибір між зазначеними моделями контролю залежить від того, які умови розрахунків на конкретному ринку, на якому купуються і продаються цінні папери з портфеля пайового фонду. Якщо це ринок, у якому діють стандарти розрахунків за принципом "постачання-проти-платежу" T+0 чи T+1 чи це віддалений ринок (тобто вилучений часовий пояс), де технічно складно отримати попередню згоду від "контролера", виходить, тут буде дуже складно використовувати німецьку модель контролю.

Крім того, навряд чи можливо жадати від контролера, що за короткий термін від моменту укладання угоди до її здійснення він зможе адекватно оцінити ситуацію і виявити усі відхилення. У нього повинна бути можливість наступного контролю.

З огляду на що більшість перших пайових інвестиційних фондів припускають інвестувати в ДКЗ і ін. інструменти з дуже коротким терміном розрахунків, використовувати для них німецьку модель буде дуже важко. Більш привабливою для України представляється саме британська модель контролю трастї, що дозволяє сполучити попередній контроль за розпорядженнями керуючого з наступним контролем.

Упевненість німецького депозитарного банку в сфері попереднього контролю заснована на тім, що практично у всіх випадках керуюча компанія є дочірньою компанією депозитарного банку. У цій ситуації контроль має дуже формальний характер відносин між двома родинними структурами. У Великобританії контроль трастї за керуючою компанією гнучкіше, саме тому що трастї і керуюча компанія цілком незалежні й у цьому випадку трастї об'єктивно сутужніше оцінити правильність дій керуючої компанії.

В Україні на практиці досить часто керуюча компанія може бути незалежною від спеціалізованого депозитарію, що є істотною перешкодою використання твердої німецької моделі контролю депозитарного банку за діяльністю керуючої компанії.

З відзначеного, нам здається, що було б дуже корисним врахувати в нормативних актах по пайових інвестиційних фондах в Україні наступні пропозиції:

- описати повноваження спеціалізованого депозитарію саме як діяльність у якості трастї (чи як контрольну функцію депозитарного банку в Німеччині), тобто окремо від діяльності в якості кастодіана для коштів і цінних паперів, що складають пайовий інвестиційний фонд;
- ввести повну незалежність такого спеціалізованого депозитарію (трастї) від керуючої компанії, включаючи заборону на залежність через їхню афільованість;
- передбачити можливість для конкретних фондів виконання функцій трастї і кастодіана різними особами (якщо так вирішить керуюча компанія);
- передбачити можливість використання поряд з попереднім наступного контролю спеціалізованого депозитарію (трастї) за керуючою компанією.

Голосов О.О.

НАПРЯМИ ДЕРЖАВНО РЕГУЛЮВАННЯ ЗЕРНОВИМИ НА СВІТОМУ ТОВАРНОМУ РИНКУ

(соціально-інформаційний аналіз)

Інституційна структура регіонального ринку світу характеризується не тільки чисельністю і розподілом господарюючих суб'єктів (продавців і покупців), але також рівнем диференціації конкуруючих продуктів, рівнем і структурою витрат, рівнем інтеграції і диверсифікації виробництва або наявністю (відсутністю) зовнішньоекономічних бар'єрів.

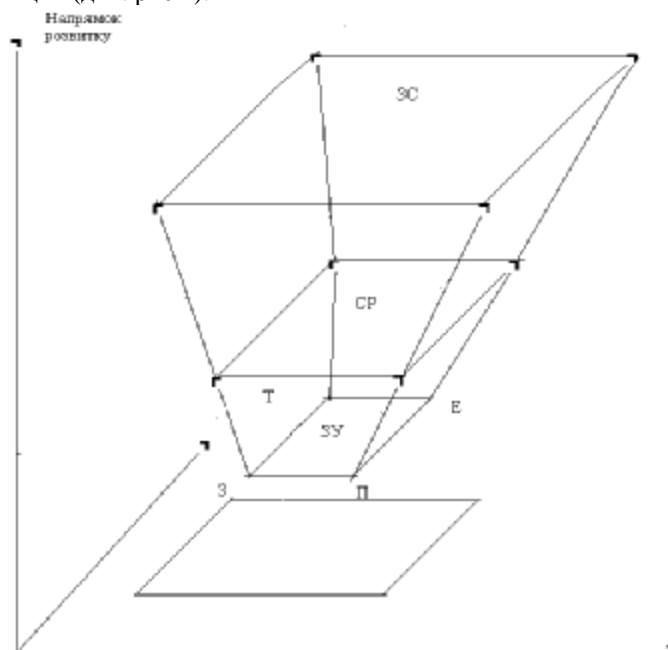
Структура регіонального ринку світу включає певну організацію виробничо-економічних, фінансово-кредитних і організаційно-управлінських зв'язків, що реалізуються у формах регіональних світових об'єднань, консорціумів, господарських асоціацій оптово-роздрібних об'єднань тощо.

Порушення основних структурних співвідношень на регіональних ринках веде до появи різноманітних типів структур ринків, для яких характерні монополія, олігополія або деконцентрація ринку. Для ринків зе-

рнових часто регіональними монополістами є підприємства харчової, м'ясомолочної промисловості, світові товарні біржі тощо; споживчі ринки віддалених сільськогосподарських регіонів світу характеризуються регіональним монополізмом підприємств торгівлі (регіонально-монополістична структура). Функціонування на регіональному ринку світу кількох крупних підприємств, що займають домінуюче положення, визначає регіонально-олігополістичну структуру [1-3].

Ринок зернових України та зерновий комплекс України також є частиною регіонального світового ринку в цілому. Звідси, він займає певне місце у сегменті/сегментах світового ринку, а управління факторами конкурентоспроможності є провідною ланкою державного регулювання економікою країни, що й становить *актуальність* нашого дослідження. Основа *мета* - проаналізувати основні чинники розвитку факторів конкурентоспроможності зернових на світовому товарному ринку та визначити базові засади державного інформаційного регулювання їх на світовому товарному ринку.

Процес розвитку факторів конкурентоспроможності повинен здійснюватися у напрямках від нижчих ринкових позицій до вищих (див. рис 1).

ЗУ – зерновий ринок України

СР – світовий регіональний ринок

СП – світовий ринок розвинених країн світу як провідний сегмент світового ринку

Рис. 1. Напрями розвитку факторів конкурентоспроможності України на світовому ринку зернових

Необхідно відзначити також, що регіональний ринок світу не є чимось абсолютно замкненим, оскільки прикордонні ділянки ринків перекривають один одного, а їх межі є чимось умовним. Виділення регіонального ринку світу - це перш за все виділення центру його тяжіння.

Разом з тим необхідно враховувати, що дія однієї складової часто залежить від стану трьох інших. Наприклад, вимогливість покупців не приведе автоматично до появи поліпшеної продукції, якщо якість технологій, людських ресурсів не дає переробним підприємствам можливості добитися відповідності вимогам покупців. Конкретні недоліки в чинниках виробництва (наприклад, слабка матеріально-технічна база, рівень кваліфікації менеджерів і товаровиробників) не стимулюватимуть оновлення, якщо конкуренція недостатньо сильна і мета, яку становлять перед собою підприємства, не підкріплюється істотними інвестиціями.

У цілому слабка позиція в будь-якій з складових ромба обмежуватиме можливості зернового комплексу, а отже, і його підприємницьких структур до конкурентоздатного оновлення перш за все на світовому ринку.

Разом з тим, позиції в ромбі володіють також властивістю взаємного посилення. Два елементи - внутрішня конкуренція і географічна концентрація - особливо сильні для перетворення ромба в єдину систему.

Тому розвиток факторів конкурентоспроможності України повинно здійснюватися на основі розвитку тих чинників, які становлять вершини ромба та проходити у таких напрямках:

1. Визначення перспективних світових регіональних ринків збуту українського зерна.
2. Вирішення проблем інфраструктури експорту українського зерна.
3. Розробка комплексної моделі стратегії управління зерновим сектором економіки України на світовому товарному ринку.

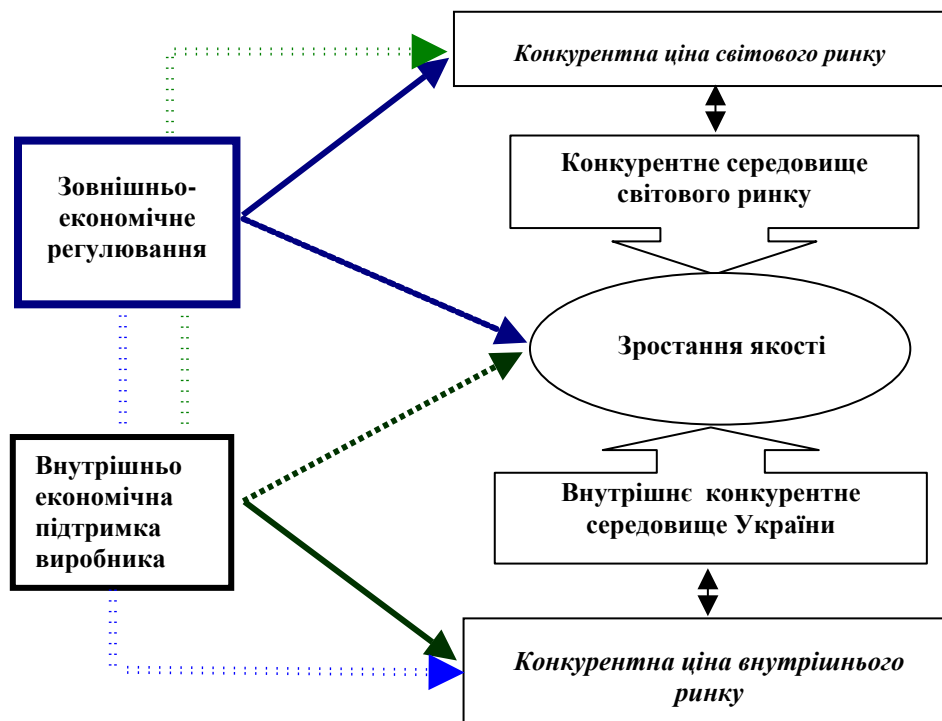
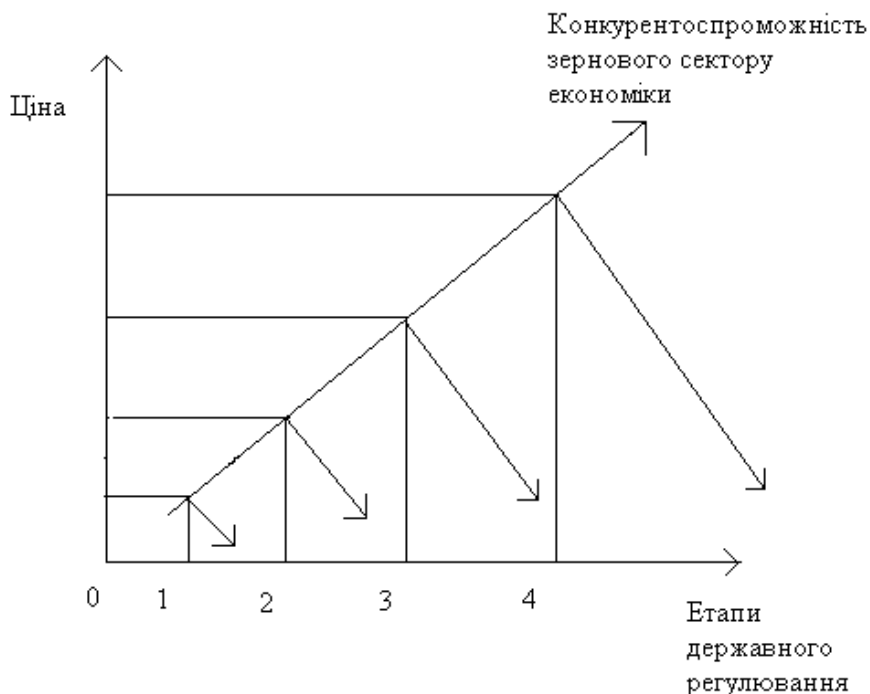

Рис.2. Модель управління факторами конкурентоспроможності зернових на світовому ринку.

Вплив системи управління на формування конкурентоспроможності зернового комплексу України на світовому ринку у розробленій моделі підвищується при використанні методики групового обліку аргументів А.Г.Івахненка.

Провідна функція такого управління належить насамперед державі (рис.3).

1. Державна підтримка виробника зерна.
2. Регулювання розвитку виробничої та ринкової інфраструктури.
3. Економіко-правове забезпечення зовнішньополітичної діяльності.
4. Зовнішньополітичне регулювання позиціонування зернових на світовому ринку.

Рис.3. Комплексна графічна схема державного мікро- та макроекономічного регулювання конкурентоспроможності зернового сектору економіки

При цьому стратегія управління передбачає поступове зменшення державного впливу на процеси

управління у аспекті підвищення розвитку конкурентоспроможності на рівні мікроекономічному, який присутній здатний забезпечити конкурентоспроможність зернового сектору економіки на макроекономічному рівні – світовому ринку (див. рис. 3.6).

Представлена схема репрезентує розвиток конкурентоспроможності зернового комплексу економіки України на базі комплексного державного регулювання: не виконання того чи іншого етапу усуває фактори конкурентоспроможності, що зумовлює зниження ціни та безефективність сільськогосподарського виробництва

Базовими функціями державного регулювання ринкової економіки зернових слід визнати:

- забезпечення інституційно-правової основи діяльності економічних агентів процесу виробництва: визначення прав та форм власності, умов складання та виконання контрактів, відносин працівників та власників,
- ліквідація або компенсація побічних ефектів ринкової поведінки, пов'язаних з природоохоронною функцією,
- організація фундаментальних наукових досліджень,
- розробка законодавчої бази, адекватної умовам ринкової економіки,
- демонополізація та сприяння конкуренції,
- приватизація державної власності, у тому числі – землі, сприяння розвитку приватного сектору виробництва та реалізації зернових,
- зовнішньоекономічне і митне регулювання експортно-імпортних операцій,
- здійснення довгострокового та середньострокового державного планування розвитку економічної системи виробництва зернових.

Відповідно для України державне регулювання ринку зерна для забезпечення факторів конкурентоспроможності на світовому ринку має, отже, спрямовуватися на:

1) створення необхідних умов для ефективного процесу виробництва зернових;

2) створення необхідної нормативно-правової бази, яка б регулювала ринкові процеси, з одного боку, а також – відносини між суб'єктами ринково-економічної діяльності, з іншого.

Створення необхідних умов для ефективного виробництва, по-суті, становить фундамент конкурентоспроможності зернових на світовому товарному ринку: забезпечує його ключові параметри: якість і ціну, а також регулює термін реалізації на відповідному ринковому сегменті та можливості просування зазначеного товару на інші сегменти світового ринку. Важливість підвищення ефективності процесу виробництва актуалізується і тим фактором, що він забезпечує наявність значних партій товару, створює державний резерв, на основі якого реалізуються ринкові компоненти впливу держави на світовий ринок.

Важливим чинником у цьому аспекті є методи прямого внутрішньодержавного та міждержавного регулювання.

Ключовим компонентом державної політики у цьому аспекті є підтримка мінімальної рентабельності сільськогосподарських підприємств різних форм власності. Тому вузловими проблемами державного регулювання внутрішнього ринку зернових є, як ми гадаємо, невідповідність низки кінцевих цілей державного регулювання внутрішнім закономірностям ринкового розвитку, порушенням окремих інтересів, зокрема ціноутворення, виробників і споживачів, внутрішньою суперечливістю окремих рішень задля задоволення потреб окремих ринкових суб'єктів без урахування результатів та цілей впровадження державних заходів. Подолання зазначених негативних факторів повинно здійснюватися на основі принципів пріоритетності розвитку зернового виробництва як стратегічного товару, здатного конкурувати на міжнародному ринку, аграрно-зернового протекціонізму, недопущення прямого втручання у виробничу діяльність сільськогосподарських підприємств, рівноправності господарських підприємств усіх форм власності.

Зовнішньодержавне регулювання передбачає застосування як контрольних заходів заборони (квоти, митні тарифи тощо), так і певних аспектів лібералізації міждержавної торгівлі (створення зон вільної торгівлі, сприяння інвестиціям, власне державне інвестування).

Процес створення нормативної бази зумовлює насамперед результативність комплексної системи внутрішньодержавних та міждержавних узгоджень, із закріпленням зобов'язань між окремими ланками економічної ринкової системи.

Важливим фактором у цьому аспекті є пошук ефективних способів державного управління тими ринковими механізмами формування факторів конкурентоспроможності зернових, які знаходяться у юрисдикції державної власності. Тут важливе місце посідає система ефективності контролю та активізації діяльності керівників таких структур.

Таким чином, державне регулювання конкурентоспроможністю зернового сектору України на світовому ринку повинно спрямовуватися на створення необхідних умов демократичного розвитку економіко-правової, зовнішньополітичної та інфраструктурної бази ринку зернових. Це передбачає такі заходи:

1. Ініціювання прийняття відповідних законів Верховною Радою України та Постанов Уряду, які б через приватизацію та ліквідацію неефективних державних інститутів та схем розподілу фінансових коштів щодо виробництва та реалізації зернових, забезпечили необхідну базу для подальшого ефективного розвитку бізнесу в галузі системи ефективного формування факторів конкурентоспроможності зернових.

2. Стимулювати конкуренцію як на внутрішньому товарному, так і на фінансовому ринках, а також сприяти підвищенню прибутковості виробничих структур ринку зернових на основі залучення банківського кредитування та фінансування цієї галузі.

Важливим та перспективним у цьому аспекті є з'ясування основних нормативно-правових аспектів державного регулювання зерновими України на світовому товарному ринку з урахування новим вимог,

пов'язаних із вступом України до СОТ.

Джерела та література

1. Глухарев А.И. Европейское сообщество в поисках новой стратегии. – М: Экономика, 1990. – 227с.
2. Глушакова Т.И., Грызунова Н.В. Как покупают продовольственные товары. Динамика изменений при принятии решений о покупке продовольственных товаров в 1994-1996 гг. // "Практический маркетинг". – 1997. – № 7. – С. 8-12.
3. Гладій М.В. Використання виробничого потенціалу аграрного сектора економіки України (питання теорії, методології і практики). – Л: Наука, 1998. – 294с.

Кожухова Н.Н.

УПРАВЛЕНИЕ И ОЦЕНКА РИСКОВ ВО ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ АПК КРЫМА

I. Введение. Деятельность субъектов ВЭД характеризуется рискованностью, что обусловлено, прежде всего, неопределенностью и стихийностью развития рыночных отношений, усилением глобализации. Проблема исследования рисков во внешнеэкономической деятельности предприятий требует первоочередного решения, поскольку результаты их оценки учитываются при определении стратегии и тактики предприятия при выходе на внешний рынок, а эффективность мероприятий риск-менеджмента оказывает прямое влияние на результативность ВЭД.

II. Постановка проблемы. Изучением рисков во внешнеэкономической деятельности предприятий, причин, методов их оценки, минимизации и управления занимались многие зарубежные и отечественные ученые – экономисты: Байда Н.В. [1], Догиль Л.Ф. [4], Захарова К.В., Бочарникова В.П. [4], Сабельников Л.В. [7] и др. Если учесть острую необходимость решения практических проблем управления и оценки рисков во внешнеэкономической деятельности предприятий, актуальность дальнейшего исследования в статье не вызывает сомнений.

Целью статьи – выделить цели макро - микроэкономического управления рисками и оценить степени влияния рисков во внешнеэкономической деятельности предприятий АПК Крыма.

III. Результаты исследования. Главной причиной возникновения риска в деятельности субъектов ВЭД на мировом агропродовольственном рынке является неопределенность, которая обусловлена действием следующих факторов:

1. Зависимость результатов производства предприятий АПК и, как следствие, объемов внешней торговли (экспортно-импортных потоков) от природно-климатических факторов, биологических особенностей растений и животных.

2. Постоянная изменчивость и нестабильность экономических процессов, трудно поддающихся реальному прогнозированию: политико-экономическая нестабильность и внешнеинтеграционный курс государств, технический прогресс, потребительский спрос и др.

3. Ограниченность и неполнота информации об экономических процессах, что часто определяется ограниченностью ресурсов (финансовых, технических и др.) субъекта ВЭД при принятии конкретных решений.

4. Отсутствие четко определенных целей и критериев оценки внешнеэкономической деятельности предприятия.

Управление рисками во внешнеэкономической деятельности предприятий предполагает выявление и оценку степени рисков, которые угрожают имуществу, нормальному ведению производственно-экономической деятельности и, как следствие, финансовым результатам деятельности субъектов ВЭД, а также искусство принятия решения по формированию системы мероприятий риск-менеджмента, основанной на прогнозировании степени их неблагоприятного влияния на исход сделки.

Возможности управления рисками во внешнеэкономической деятельности предприятий возрастают на основе, так называемых, стратегических правительственных методов, которые реализуются через методы макро- или микроэкономического управления.

Целью макроэкономического управления (регулирования) рисками во внешнеэкономической деятельности является снижение общих потерь государства, связанных с возможной реализацией рисков на уровне предприятия. Достижению этой цели способствует использование таких методов макроэкономического управления рисками, как совершенствование нормативно-законодательной базы, повышение уровня экономического сотрудничества в направлении внешней интеграции государства, развитие денежно-кредитной, финансовой, налоговой систем и т.д.

Система макроэкономического управления рисками субъектов ВЭД носит фундаментальный характер и позволяет нивелировать внешние риски предприятий (рис. 1).